

Notatark

Sagsnr. 09.08.00-P16-
1661013-08

Sagsbehandler
Peter Svane-Knudsen

22.4.2015

Indstillingsnotat

Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse for Stenderup-Hornsyld-Overby-området (Stenderup Vandværk, Bjerre Vandværk, Hornsyld Vandværk, Rårup Vandværk, Sønderby Vandværk og As Vandværk).

Beslutningstema

Udvalget for Teknik, PKØ og Byrådet skal træffe beslutning, om forslaget til indsatsplan kan forelægges koordinationsforum for vandforsyning (KOVA), og efterfølgende sendes ud i offentlig høring i 12 uger.

Økonomi

Ingen bemærkninger

Personale

Ingen bemærkninger

Historik

Udvalget for Teknik og Miljø vedtog den 5. november 2011, at der nedsættes et koordinationsforum (KOVA) ad hoc for den enkelte indsatsplan. Seneste KOVA udgjordes således af 5 vandværksrepræsentanter, 4 fra landbruget heraf to lokale landmænd, samt administrationen. I forbindelse med byrådets konstituering er hele udvalget tillige udpeget til at deltage i KOVA.

Sagsfremstilling

Hedensted Kommune modtog i slutningen af 2010 fra Naturstyrelsen en redegørelse for den gennemførte kortlægning af grundvandsforholdene i området. Det er herefter kommunens opgave at udarbejde en indsatsplan for området. Formålet med indsatsplanen er at fastlægge de indsatser, der skal til for at fremtidssikre grundvandsressourcerne til drikkevandsforsyning.

Forslaget til indsatsplan består af en plandel, som er den egentlige indsatsplan, og en statusdel for dem, der ønsker at gå dybere i den geologiske kortlægning, arealanvendelsen m.m. Der er tilknyttet 4 uddybende bilag hhv. om nitrat, en beskrivelse af de berørte vandværker, Naturstyrelsens afrapportering af kortlægningen, herunder deres udpegning af OSD (Områder med Særlige Drikkevandsinteresser), NFI (NitratFølsomme Indvindingsområder) og IO (IndsatsOmråder), og Region Midts kortlægning af jordforureninger. Det 5. bilag er den lovbefalede miljøscreening af indsatsplanen.

Indsatsplanen konstaterer, at der er to fremtrædende problemstillinger på Juelsmindehalvøen, nemlig grundvandsressourcer og nitratbelastning.

Grundvandsressourcer:

Områdets grundvandsressourcer er kendetegnet ved mindre, afgrænsede magasiner, der ligger forholdsvis terrænnært. Det er de færreste steder, der er grundvandsforekomster i større dybde end ca. 40 meter under terræn.

Et kvalificeret skøn over de tilgængelige ressourcer viser, at ressourcerne er under pres i området omkring Hornsyld, Stenderup og Bjerre vandværker. Indvindingen ligger langt over Naturstyrelsens anbefalede grænse på 35 % af den årlige grundvandsdannelse. Der er en vis rummelighed omkring Rårup, Sønderby og As vandværker. Det skal præciseres, at opgørelsen hviler på et skøn forbundet med nogen usikkerhed. Samtidig skal bemærkes, at ressourcerne er samlet på ret få, afgrænsede magasiner. Hvis blot et af magasinerne må opgives på grund af for ringe vandkvalitet, kan der opstå en mangelsituation. Der ligger et uudnyttet magasin lige syd for Hornsyld, der er nitratbelastet omkring grænseværdien for drikkevand på 50 mg/l, og der ligger muligvis et magasin sydvest for Bråskov, der kræver yderligere undersøgelser. Naturstyrelsen er i gang med en kortlægning af magasinet ved Hornsyld. Når resultatet fra denne kortlægning foreligger, forventer vi i samarbejde med Hornsyld Vandværk at undersøge, hvad der skal til for at geninddrage denne kildeplads, dvs. kan nitratindholdet nedbringes væsentligt ved at rovere boringen, ved skovrejsning eller andet.

As Vandværk indvinder fra samme grundvandsressource, som Palsgård Industri A/S indvinder fra. Deres samlede indvindingstilladelse overstiger den skønnede, tilgængelige ressource. Kortlægningen peger på, at der er tale om to magasiner i forskellig dybde, men at der er en hydraulisk kontakt mellem de to magasiner. Der er indgået en aftale med Palsgård Industri om, at de etablerer overvågning af grundvandsressourcen, så der kan skaffes overblik over, hvor stor en hydraulisk kontakt der er mellem det højere liggende magasin, som As Vandværk indvinder fra, og det dybere liggende magasin, som Palsgård indvinder fra. Det betyder, at der i løbet af de næste 5 år skabes overblik over, hvor store ressourcer, Palsgård kan forvente at kunne trække på. Virksomheden forventer en fortsat vækst. I dag har Palsgård Industri tilladelse til at indvinde 270.000 m³ om året. Det er aftalt, at det nedsættes til 200.000 m³, men vi håber om 5 år at kunne dokumentere, at den vil kunne hæves til 250.000 m³ om året.

Planforslaget anviser, at ressourcerne skal beskyttes ved at styrke vandværkernes kildepladser. Vandværkerne skal ændre deres pumpestrategi, så oppumpningen af grundvand fordeles over så mange timer i døgnet som muligt, de skal sprede deres borer over så stor en del af grundvandsmagasinet som muligt, og de skal rovere de gamle borer, hvor der er mistanke om, at de er utætte. Og så skal grundvandskvaliteten fastholdes, det kræver fokus på nitratbelastningen.

Nitratbelastning:

I omkring halvdelen af det indvundne vandværksvand blev der ved starten af planlægningen konstateret et indhold af nitrat fra nogle få op til ca. 30 mg/l. Grænseværdien er 50 mg/l. Resten af det indvundne vandværksvand var påvirket af sulfat, et stof der indikerer, at der sker reduktion af nitrat i undergrunden, og dermed antyder, at der er mere nitrat på vej.

Naturstyrelsen kortlægger grundvandets sårbarhed i tre kategorier, hvor Naturstyrelsen udpeger de to mest sårbare kategorier som nitratfølsomme, og dermed angiver et behov for indsats over for nitrat. Naturstyrelsen pointerer, at kommunen vurderer det konkrete behov for indsatser. Dette planforslag vurderer, at der skal ske en effektiv indsats over for nitrat indenfor den mest sårbare kategori, mens de generelle regler anses for tilstrækkelige i den øvrige del af de nitratfølsomme områder.

Planforslaget indeholder derfor nogle retningslinjer for miljøgodkendelser af husdyrbrug, som begrænser den fremtidige nitratudvaskning. Behovet for indsatser over for nitrat er opgjort på baggrund af konkrete udvaskningsberegninger med hjælp fra LMO Rådgivning (bilag 1 til planforslaget), sammenholdt med den konstaterede belastning på de pågældende vandværker.

Vandværkernes indsats med at styrke kildepladserne har også en effekt over for nitrat, da man kan drage fordel af en større del af undergrundens kapacitet til at reducere nitrat. I den tid, arbejdet med indsatplanen har stået på, har vandværkerne arbejdet med at styrke deres kildepladser. Det har allerede betydet, at nitratbelastningen er faldet betydeligt. Der er således set reduktioner på op til 2/3 af den tidligere konstaterede belastning.

Sammenhæng med andre planer m.m.:

I planforslaget er ressourcerne i OSD-områderne vurderet. I de områder, hvor der er en rimelig høj grad af sikkerhed for, at der er grundvandsressourcer til stede i et omfang og en kvalitet, så de er egnede som grundlag for vandforsyning, udpeges ressourcerne som langsigtede drikkevandsområder. For at udnytte ressourcerne (grundvand, landbrug og byudvikling) optimalt, skal vandværkerne fremover søge nye borer lokaliseret inden for de langsigtede drikkevandsområder, således at der ikke bringes nye områder i spil. Til gengæld pålægges de en effektiv beskyttelse mod anvendelser, der kan udgøre en risiko for grundvandskvaliteten og grundvandsdannelsen. Derfor er der fastlagt nogle retningslinjer for administration indenfor de langsigtede drikkevandsområder om bl.a. begrænsninger for ny bebyggelse, sikring mod nedsivning af miljøfremmede stoffer, begrænsning i anvendelsen af grundvandet ud over til drikkevandsformål m.m.

Kommunikation

Ifølge bekendtgørelsen om indsatsplaner skal Byrådet forelægge forslag til indsatsplan for koordinationsforum til drøftelse, hvorefter det skal sendes i offentlig høring i mindst 12 uger.

Lovgrundlag

Vandforsyningslovens § 13 og bekendtgørelse om indsatsplaner, §§ 5 og 6

Indstilling

Administrationen indstiller,

Indstillingens indhold

at vedlagte forslag til indsatsplan godkendes som oplæg til drøftelse i koordinationsforum,
at planforslaget derefter udsendes i offentlig høring i 12 uger,
at der nedsættes et koordinationsforum (KOVA) med 4-5 repræsentanter for vandværkerne i kommunen, 4-5 repræsentanter fra landbruget, udvalget for Teknik og administrationen.